

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Englund, Erika & Wirdby, Klara, *Hille kyrkogård. Kulturhistorisk inventering*. Rapport - Länsmuseum Gävleborg 2004

Länsmuseum Gävleborg: Topografiska arkivet

Länsmuseum Gävleborg: Ärendearkivet

Nodén, Gunhild, *Kyrkobygget i Hille 1858-1863*, Gävle 1988

Niss-Jonsson, Maria, *Hille kyrka. Antikvarisk kontroll vid utvändig renovering*.

Slutredovisning – Länsmuseum Gävleborg 2001

Riksantikvarieämbetet: Byggnadsregistret

Riksantikvarieämbetet: Kulturmiljöbild

Stadsarkitektkontoret. *Kulturminnesvårdsprogram för Hille*. Gävle 1992

Swartling, Ingrid, *Hille kyrka*, Uppsala 1965

Åberg, Jan Håkan, *Inventarium över svenska orglar*, Kinna 1991

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1826	En avbildning från år 1826 visar att kyrkogården omgärdas av en hög murad bogårdsmur med trätak och en stiglucka med överbyggnad framför den medeltida kyrkans vapenhus.	Swartling 1965
1851	Kyrkogården utvidgas åt söder till dubbel storlek och stigporten rivs.	Englund & Wirdby 2004
1858-62	Hille kyrka uppförs av arkitekt P.A. Nyström och under ledning av byggmästare J. Norrin, Norrala. Kyrkan ersätter den medeltida kyrkan strax söder om nybygget. Kyrkan byggs av murar i gråsten med vitputsade fasader. Oklart om kyrktaket täcks med spån eller svartplåt. Byggnaden har tre ingångar; en i tornet i norr, en på västra respektive östra långsidan. På båda sidor om koret finns två smårum i ett plan med läktare på. Predikstolen tillverkas av snickaren Per Olof Hillgren, Hilleby. Klockorna flyttas från en klockstapel byggd år 1638, till det nya kyrktornet. Förslag till inre färgsättning av målare Blombergsson, Söderhamn visar att kyrkan avses målas med ljusgula väggar med vita pilastrar. Pilastrarna har enkla joniska kapitäl. Valv och kor målas vitt. Läktarskärmarna oljemålas med förgyllda ornament. Bänkarna oljemålas. Ev. byggs altarringen från medeltidskyrkan om till den nya kyrkan.	Byggnadsregistret, Swartling 1965, Nodén 1965
1863	En altartavla utförs av Gefle gymnasiums ritlärare N.L. Söderholm och placeras i koret. Orgelverket av E.A. Setterquist sätts upp med orgelfasad ritad av Gustaf Dahl.	Swartling 1965
1874	Tornuret sätts upp.	Nodén 1965
1855	Något slag av uppvärmning installeras. Tidigare enbart uppvärmning i sakristian.	Nodén 1965
1894	Uppgifter om en varmluftsanläggning i kyrkan. Utvidgning av kyrkogården	Swartling

	norrut. En del av den gamla bogårdsmuren rivs och ersätts med en rad med lönnar som skiljer den gamla delen från den nya.	1965, Englund & Wirdby 2004
1902-04	Kyrkan restaureras efter ritningar av Gävles stadsarkitekt E.A. Hedin. De två rummen på båda sidor om koret byggs på med ytterligare en våning upp till tak vilket innebär att korvalvet förlängs. Korvalvet får figurativa målningar och korets väggar ett slingrande blommönster. En inskription görs i den nya korbågen med texten ”Lofven Gud i Hans helgedom”. Långhusväggarna förses med ett linjemönster som avslutas med en bård. Dekorationsmålningar i interiören utförs av artisten Edvard Berg, Stockholm. Kyrkan får nytt golv, innanfönster och centraluppvärmning. Altartavlan hängs på sydväggen och ett fönster med en glasmålning tas upp i dess ställe. De slutna bänkkvarteren byts ut mot öppna bänkar. Orgelläktaren byggs ut och uppgången via tornrummet kompletteras med trappor från kyrkorummet.	Swartling 1965, Läns- museets ärende- arkiv, ATA
1904	Ingången på östra långsidan sätts igen.	Swartling 1965
1921	Kyrkogården utvidgas och området väster om Hillevägen tas i anspråk. Kyrkstallarna på västra kyrkogården flyttas ett stycke nordväst utanför kyrkogården.	Englund & Wirdby 2004
1924-25	Ett gravkapell uppförs på västra kyrkogården. Byggnaden uppförs efter ritningar av arkitekt G. Holmdahl. Utvändig putsning av kyrkan sker. Elektrisk belysning installeras i kyrkan.	Englund & Wirdby 2004, Swartling 1965, ATA
Efter 1935	Grunden på västra kyrkogårdens norra sida tas upp i bogårdsmuren.	ATA
1946	Västra kyrkogården utvidgas åt söder samt väster om gravkapellet.	Englund & Wirdby 2004
Efter 1948	Muröppningen vid kyrkans västentré anordnas med korsprydda plintar.	ATA
1949	Ett förrådshus uppförs på västra kyrkogården.	Englund & Wirdby 2004
1954-55	Kyrkan restaureras efter ritningar av arkitekten S. Dalén. Det svart-vitrutiga cementgolvet i koret byts ut mot kalkstensplattor. Varmluftsuppvärmningen ersätts av el-uppvärmning. Orgelverket moderniseras och byggs till. Konserveringsarbeten sker på valvmålningarna. Dekorationsmåleriet målas över med en gul färg och pilastrarna får en röd marmoreringsmålning. Bänkarnas ekådring målas över med en grå kulör. Även predikstolens, orgelfasadens och läktarbarriärens gröna färgton ersätts med grå färg. Vapenhuset byggs om, trapporna till tornet rivs och vapenhuset får ett bjälktak och ett kalkstensgolv i stjärnmönster.	Swartling 1965, Läns- museets ärende- arkiv
1963	Fasadrenovering utförs efter arbetshandlingar av Sven Nycander. Fasaderna putsas om med kalkcementbruk och målas med KC-färgen Aktivan med glimmer. Sockelsprånget kompletteras med en plåtavtäckning.	Niss- Jonsson 2001, ATA
Efter 1974	Två rum för bl.a. kapprum och wc byggs in under läktaren.	ATA
1978	Västra kyrkogården utvidgas ytterligare åt söder samt västerut, mot	Englund &

	järnvägen.	Wirdby 2004
1979	Järnplåten på långhustaket byts till kopparplåt.	ATA
1996	Två bänkrader närmast koret tas bort.	Läns- museets ärende- arkiv
2001	Exteriör restaurering. Tvättning av fasaderna p.g.a. algpåväxt. Lagning av småsprickor i fasaden med KC-bruk och omputsning av listverk i portalen. Ommålning sker enligt 1960-talets kulör samt ommålning av kors och kula med gul linoljefärg. Lagning av tornspirans koppartak samt trasiga stuprör. Ommålning med linoljefärg av lanterninens fönster.	Niss- Jonsson 2001
2006	Interiör restaurering. Byte av el- och värmesystem. Ommålning av de gula ytorna på innerväggarna. Konservering av pilastrarnas marmoreringsmålteri samt korvalvets målningar. Valvbågens inskription tas fram. Ombyggnad av bänkarnas psalmbokhyllor samt ommålning av bänkinredningen med linoljefärg enligt tidigare grå färgsättning. Nytt manöverbord för ljud och ljus byggs i ett av bänkkvarteren. Konservering av predikstolen. Installation av en hiss för kisttransport från källaren upp till koret. Isolering av tornets mellanbjälklag.	Läns- museets ärende- arkiv